

31 Ιουλίου, 1995

[ΔΗΜΗΤΡΙΑΔΗΣ, ΑΡΤΕΜΗΣ, ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΙΔΗΣ, Δ/στές]

ΓΕΩΡΓΙΑ ΜΑΝΤΖΑΦΟΥ,

Εφεσείουσα-Καθ' ης η Αίτηση,

v.

ΜΑΜΑ Α. ΔΗΜΗΤΡΙΑΔΗ,

Εφεσίβλητου-Αιτητή.

(Πολιτική Έφεση Αρ. 9215).

Γάμος — Κύρος πολιτικού γάμου μεταξύ Κυπρίου και Ελληνίδας Ορθόδοξων Χριστιανών στην Ελλάδα — Εφαρμογή του Άρθρου 111.1 του Συντάγματος πριν από την τροποποίησή του με τον περί της Πρώτης Τροποποίησης του Συντάγματος Νόμο του 1989 (Ν. 95/89).

5

Πολιτικός γάμος Ελληνοκύπριου Ορθόδοξου πολίτη — Κύρος του γάμου σε σχέση με την ιθαγένεια ή το θρήσκευμα ή την κατοικία του άλλου μέρους.

Κύριος πολίτης Ορθόδοξος Χριστιανός τέλεσε πολιτικό γάμο με Ελληνίδα υπήκοο στην Ελλάδα. Στις 14 Οκτωβρίου 1993, υπέβαλε αίτηση στο Επαρχιακό Δικαστήριο Λευκωσίας για κήρυξη του γάμου σαν άκυρου.

10

Το πρωτόδικο Δικαστήριο κατέληξε, ότι ο γάμος των διαδίκων ήταν άκυρος διότι ο μόνος γάμος που θεωρείται έγκυρος για Ελληνοκύπριο πολίτη της Δημοκρατίας είναι εκείνος που προβλέπεται δύναμει του άρθρου 111 του Συντάγματος δηλαδή ο εκκλησιαστικός.

15

Το ερώτημα που τέθηκε κατά την έφεση, ήταν αν το θέμα διέπεται από το Άρθρο 111.1 του Συντάγματος, εννοείται πριν από την τροποποίησή του με τον περί της Πρώτης Τροποποίησης του Συντάγματος Νόμο του 1989 (Ν. 95/89).

20

Αποφασίστηκε, ότι:

25

(1) Αποτελεί προϋπόθεση για την υπαγωγή του θέματος του κύρους

του γάμου των διαδίκων στο Άρθρο 111.1 του Συντάγματος να υπόκεινται και τα δύο μέρη στις διατάξεις του.

5 (2) Η πρωτόδικη απόφαση θα υπόκειται σε παραμερισμό και εφόσον θα εθεωρείτο πως το Άρθρο 111.1 του Συντάγματος αναφέρεται σε Ελληνορθόδοξους κατοίκους της Κύπρου, όχι απαραίτητα πολίτες της Κυπριακής Δημοκρατίας.

10 (3) Το πρωτόδικο Δικαστήριο δεν κλήθηκε και δεν έκαμε εύρημα ως προς τον τόπο της κατοικίας της εφεσείουσας κατά το χρόνο της τέλεσης του πολιτικού γάμου που είναι ο κρίσιμος.

Η έφεση έγινε δεκτή με έξοδα υπέρ της εφεσείουσας.

15

Αναφερόμενες υποθέσεις:

Hadjjovanni v. Hadjiovanni (1969) 1 C.L.R. 207,

20 *Dokidhou v. Dokidhes (1970) 1 C.L.R. 124,*

Metaxa v. Mita (1977) 1 C.L.R. 1,

Neophytou v. Neophytou (1979) 1 C.L.R. 685,

25

Platritis v. Platritis (1980) 1 C.L.R. 324,

Papasavvas v. Johnstone (1984) 1 C.L.R. 38,

30 *Tooley v. Tooley (1984) 1 C.L.R. 279,*

Chahine v. Chahine (1984) 1 C.L.R. 167,

Televantos v. Televantou (1985) 1 C.L.R. 412,

35

Michael v. Malkiel (1976) 1 C.L.R. 272.

Έφεση.

40 Έφεση από την καθ' ης η αίτηση κατά της διαταγής του Επαρχιακού Δικαστηρίου Λευκωσίας (Σ. Νικολαΐδης, Π.Ε.Δ.) που δόθηκε στις 16.6.1994 Αρ. Αιτήσεως 29/93 (Δικαιοδοσία Γαμικών Διαφορών) με την οποία κηρύχθηκε άκυρος εξ υπαρχής ο πολιτικός γάμος της καθ' ης η αίτηση με τον αιτητή.

Χ. Λοΐζου, για την Εφεσείουσα.

Γ. Πελαγίας, για τον Εφεσίβλητο.

Cur. adv. vult.

5

ΔΗΜΗΤΡΙΑΔΗΣ, Δ.: Η ομόφωνη απόφαση του Δικαστηρίου θα δοθεί από το Δικαστή κ. Κωνσταντινίδη.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΙΔΗΣ, Δ.: Η εφεσείουσα είναι Ελληνίδα υπήκοος, Ορθόδοξη Χριστιανή. Ο εφεσίβλητος είναι Κύπριος πολίτης, επίσης Ορθόδοξος Χριστιανός. Στις 22 Αυγούστου, 1987, τέλεσαν πολιτικό γάμο στην Αθήνα. Στις 14 Οκτωβρίου, 1993, ο εφεσίβλητος υπέβαλε αίτηση για την κήρυξη του γάμου ως άκυρου. Το ερώτημα είναι αν το θέμα διέπεται από το Άρθρο 111.1 του Συντάγματος· εννοείται πριν από την τροποποίησή του με τον περί της Πρώτης Τροποποίησης Του Συντάγματος Νόμο του 1989, (Ν. 95/89).

10

15

Στην υπόθεση *Hadjijovanni v. Hadjijovanni* (1969) 1 C.L.R. 207 κρίθηκε από το Δικαστή Ιωσηφίδη πως το Άρθρο 111 του Συντάγματος καλύπτει περιπτώσεις στις οποίες και οι δύο διάδικοι είναι πολίτες της Κυπριακής Δημοκρατίας και, βεβαίως, μέλη της Ελληνικής Ορθόδοξης Εκκλησίας. (Βλ., επίσης, *Dokidhou v. Dokidhes* (1970) 1 C.L.R. 124, *Metaxa v. Mita* (1977) 1 C.L.R. 1, *Neophytou v. Neophytou* (1979) 1 C.L.R. 685, *Platritis v. Platritis* (1980) 1 C.L.R. 324.). Πάνω στη βάση αυτής της προσέγγισης, ο γάμος των διαδίκων είναι έγκυρος και η πρωτόδικη απόφαση για το αντίθετο είναι εσφαλμένη.

20

25

30

Στην υπόθεση *Papasavvas v. Johnstone* (1984) 1 C.L.R. 38 ο Δικαστής, όπως ήταν τότε, Γ.Μ. Πικής έκρινε άκυρο τον πολιτικό γάμο μεταξύ ορθόδοξων χριστιανών παρά το ότι δεν ήταν και οι δύο διάδικοι Κύπριοι πολίτες. Κρίθηκε πως το Άρθρο 111.1 του Συντάγματος εκτείνεται σε όλα τα μέλη της Ελληνικής Ορθόδοξης Εκκλησίας της Κύπρου, νοουμένου ότι είναι κάτοικοι της Κύπρου. Η εφεσείουσα επισημαίνει πως στην υπόθεση *Tooley v. Tooley* (1984) 1 C.L.R. 279 ο Δικαστής Γ.Μ. Πικής αναφέρεται σε Ελληνοκύπριο, μέλος της Ελληνικής Ορθόδοξης Εκκλησίας της Κύπρου. Αυτή η αναφορά συνοδεύεται με παραπομπή και στην υπόθεση *Hadjijovanni v. Hadjijovanni*, (ανωτέρω), και είναι γεγονός ότι, για αυτό το λόγο, στις μεταγενέστερες υποθέσεις *Chahine v. Chahine* (1984) 1 C.L.R. 167 και *Televantos v. Televantou* (1985) 1 C.L.R. 412 θεωρήθηκε νομο-

35

40

λογιακά σταθερό ότι η εφαρμογή των προνοιών του Άρθρου 111.1 του Συντάγματος περιορίζεται στις περιπτώσεις στις οποίες και τα δύο μέρη είναι μέλη της Ελληνικής Ορθόδοξης Εκκλησίας, Κύπριοι πολίτες και μέλη της σχετικής κοινότητας.

5

Οι περιστάσεις της παρούσας υπόθεσης δεν δικαιολογούν επέκταση σ' αυτό το ζήτημα. Το πρωτόδικο Δικαστήριο κατέληξε πως “ο μόνος γάμος ο οποίος θεωρείται έγκυρος για Ελληνοκύπριο πολίτη της Δημοκρατίας είναι εκείνος που προβλέπεται 10 δυνάμει του Άρθρου 111 του Συντάγματος”, δηλαδή ο “εκκλησιαστικός” και πως “έχοντας υπόψη την πλό πάνω απόφαση” (την *Papasavvas v. Johnstone*) “ο πολιτικός γάμος του αιτητή ως Ελληνοκύπριου ορθόδοξου πολίτη της Δημοκρατίας μετά της καθ' ης η αίτηση που είναι αλλοδαπή δεν μπορεί να θεωρηθεί 15 σαν έγκυρος και διά τούτο κηρύσσεται άκυρος εξ υπαρχής”.

Θεωρήθηκε, επομένως, πως ο γάμος “Ελληνοκύπριου ορθόδοξου πολίτη” θα έπρεπε να είναι “εκκλησιαστικός”, χωρίς άλλο. Ανεξάρτητα δηλαδή από την ιθαγένεια ή το θρησκειομα ή την 20 κατοικία του άλλου μέρους. Με άλλα λόγια, ανεξάρτητα από το εάν οι πρόνοιες του Άρθρου 111.1 ήταν εφαρμόσιμες και ως προς την εφεσείουσα. Αυτή η αντίληψη είναι αντίθετη και προς το σκεπτικό της υπόθεσης *Papasavvas v. Johnstone* το οποίο, προφανώς, δεν έγινε κατανοητό. Αποτελεί προϋπόθεση για την 25 υπαγωγή του θέματος στο Άρθρο 111.1, να υπόκεινται και τα δύο μέρη στις διατάξεις του. (Βλ. συναφώς το Άρθρο 22.2 του Συντάγματος και την υπόθεση *Michael v. Malkiel* (1976) 1 C.L.R. 272). Η πρωτόδικη απόφαση θα υπέκειτο σε παραμερισμό και εφόσο θα εθεωρείτο πως το Άρθρο 111.1 αναφέρεται σε 30 Ελληνοορθόδοξους κατοίκους της Κύπρου, όχι απαραίτητα πολίτες της Κυπριακής Δημοκρατίας.

Ο εφεσίβλητος δεν έθεσε, με οποιονδήποτε τρόπο, ζήτημα διαφοροποίησης της πρωτόδικης απόφασης. Υποστήριξε πως 35 είναι ορθή αφού θα έπρεπε να θεωρηθεί ότι εμπεριέχεται σ' αυτή διαπίστωση πως, ενόψει της μαρτυρίας του εφεσιβλήτου, η εφεσείουσα ήταν κάτοικος της Κύπρου. Αυτό ως συμπέρασμα που, κατά την εισήγηση, προκύπτει από τη στήριξη της στην υπόθεση *Papasavvas v. Johnstone*, παρά το γεγονός ότι δεν περιέχει έστω και το ελάχιστο προς αυτή την κατεύθυνση. 40

Δεν υπάρχει τέτοιο περιθώριο. Στην πρωτόδικη απόφαση σημειώνεται ως η εισήγηση του ιδίου του εφεσιβλήτου η άποψη πως “για τους πολίτες της Κυπριακής Δημοκρατίας Ελληνοο-

θόδοξους ο τότε μόνο αναγνωρισμένος γάμος είναι ο εκκλησιαστικός γάμος". Στην ίδια την αίτηση δεν περιέχεται καν ισχυρισμός πως η εφεσείουσα ήταν οποτεδήποτε κάτοικος της Κύπρου ενώ, αντίθετα, αναφέρεται ως η βάση της το ότι ο εφεσίβλητος "όντας μέλος της Ελληνικής Ορθοδόξου Εκκλησίας Κύπρου έδει να είχε συμμορφωθεί με τας προνοίας του Άρθρου 111 του Συντάγματος ως ίσχυε τότε". Ουδέποτε αποτέλεσε επίδικο ζήτημα το κατά πόσο η εφεσείουσα ήταν κάτοικος της Κύπρου και δεν μπορεί να παραβλεφθεί συναφώς το γεγονός ότι, στο πλαίσιο των ισχυρισμών που προβλήθηκαν, η εφεσείουσα επέλεξε να μην καταθέσει ως μάρτυς ή να προσάξει μαρτυρία. Το πρωτόδικο Δικαστήριο ούτε κλήθηκε να κάμει ούτε έκαμε εύρημα αναφορικά με τον τόπο της κατοικίας της εφεσείουσας κατά το χρόνο της τέλεσης του πολιτικού γάμου, που είναι ο κρίσιμος.

Για τους πιο πάνω λόγους η έφεση επιτυγχάνει με έξοδα υπέρ της εφεσείουσας. Η πρωτόδικη απόφαση παραμερίζεται και η αίτηση του εφεσιβλήτου για κήρυξη του γάμου του με την εφεσείουσα ως άκυρου, απορρίπτεται.

Η έφεση επιτυγχάνει με έξοδα υπέρ της εφεσείουσας.